

Ektik

Europako Batasunera

1989ko abenduan Erresuma Batuak salbu EK-ko gainontzeko estatu kideek onartutako Oinarrizko Eskubide Sozialen Gutuna ez da nahitaez bete beharrekoa eta bere juridikotasuna eztaba-dagarria izan liteke, baina Batzordeak Ekintza Plan baten bidez Gutunean bildutako eskubideak gauzatzeko hainbat proiektu aurkeztu ditu.

Gai sozialetan Europako Batasunerako Hitzarmenak bi protokolo-eranskin ditu, eta hauetan hau esaten da: lehenik, Erresuma Batuak Erromako Tratatuan eta Akta Bateratuan agertzen diren oinarri juridikoak jasotzen dituen garapen soziala baino ez duela onartuko; eta bigarrenik, beste hamaika estatuek konpromezua hartzen dute Eskubide Sozialen gutuna garatzeko.

Bi protokolo hauen arteko oreka da bilatu beharrekoa Gutun Sozialaren garapenerako, Erresuma Batuen eta beste estatuen arteko banaketa gerta ez dadin.

Kontutan hartu behar da, Erresuma Batuan Gutun Sozial europarrak eragin zuen iskanbila Maastrichteko Hitzarmenaren eztabaida parlamentarioan. Bertan, gobernu kontserbadoreak argi utzi zuen Erresuma Batuak ez zuela Gutun Soziala sinatuko Maastrichteko Hitzarmenarekin batera. Hau ordea, alda liteke,

hurrengo hauteskundeetan laboristak edo liberal demokratik boterera igoz gero, bi alderdiok gogor borrokatu baitzuten Gutun Sozialaren alde.

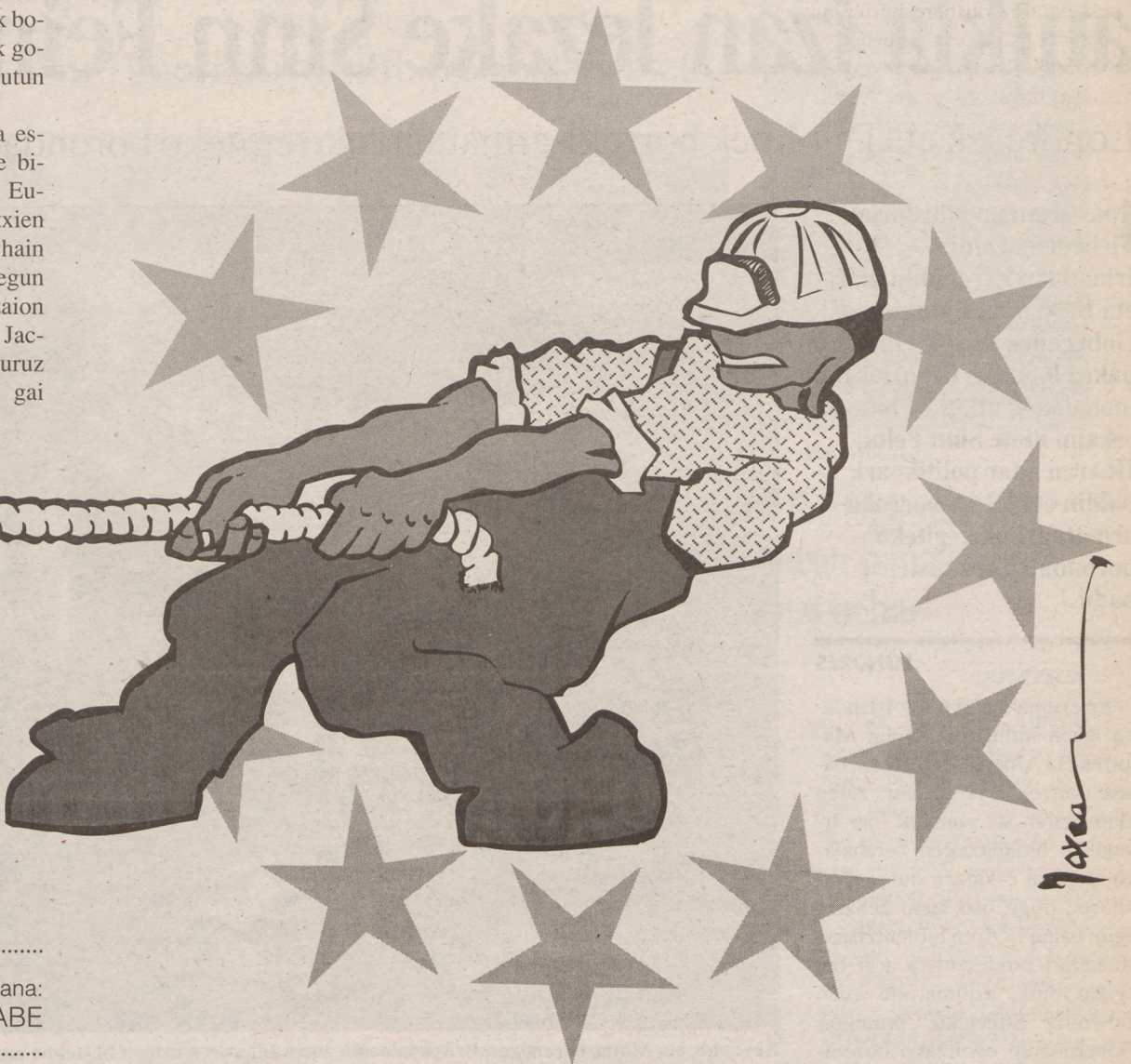
Dena den, beste hamaika estatuek aurrera egin lezakete bihardanik politika sozialean, Europako Batasun bidean gutxien garatuta dagoen politikan hain zuzen ere. Bruselan herenegun egin zen gailurrean, ez zitzaion behar beste garrantzi eman Jacques Delorsek langabeziari buruz aurkeztutako planari, beste gai

batzuetan eztabaidan aritu zirelako agintari europarrak. Dena den, hau da une honetan European desoreka soziala benetan sakon lezakeen faktore nagusienetarikoa.

■ ■ ■ ■ ■

Dokumentazio lana:
KOLDO ALDABE

■ Iñaki Laka ELAren ordezkari Ek-ko Batzorde Ekonomiko eta Sozialan

IRITZIA

Langileok eta Europa

Europa sozialaren inguruan dabilen gauza orok 'Jurassic Park' filmea dakarkit gogora: ikusleak dinosaurioak agertzean liluratuta geratzen dira, benetakoak diurdite, ia uki ditzakete... baina gero errealtate goibela dator, ez baitira ordenagailuz sortutako irudiak besterik, balizko errealtateak dira. Europa soziala balizko errealtate bat da.

Dena den, 1957ko Erromako Itunari, 1986ko Akta Bakarrari eta datorren azaroak 1 honetan indarrean sartuko den Batasun Europarraren Itunari (Maastricht) intenzio ezin hobeak darizkie. Edozein hiritar europar harro egon liteke testu horietan agertzen diren hitzekin: «Estatu kideen ahaleginen oinarritzko helburua bizi eta lan baldintzen hobekuntza etengabea» edo «langileen bizi eta lan baldintzen hobekuntza sustatzeko beharra, progresuaren bidetik beren berdintzea lortu ahal izateko» bezalako esaldiak irakur daitezke. Estatutek agi denez demokrazia bultzatuko dute, Gutun Sozialean

oinarrituta, askatasun, berdintasun eta gizarte-justizian oinarrituta.

Maastrichteko Itunean irakur dezakegunez, EKren zeregina «enplegu eta gizarte babes maila altua, bizi maila eta kalitatearen hobekuntza, ekonomi eta gizarte kohesioa eta estatu kideen arteko elkartasuna sustatzea izango da» (2. artikulua). Aitatzekoa da baita hamaika kidek (guztiak Erresuma Batua ezik) onartutako Protokolo Soziala eta honekin batera doan hitzarmena; honek «Komunitatearen eta estatu kideen helburuak enpleguaren sustapena, bizi eta lan baldintzen hobekuntza, gizarte babes egokia, elkarriketa soziala, giza baliabideen garapena enplegu maila altu eta iraunkorra lortzeko, eta baztertzearen aurkako borroka» direla dio.

Baina gainera Komunitateak bere buruari gizarte politika gauzatzeko tresna legalak ematen dizkio: Itunaren 118 art. eta ondokoak, 1990ko Gutun Soziala, Maastrichteko Protokolo Soziala, Gizarte Fondo Europarra (GFE), etabar.

Legea eta borondatea

Hala ere, praktikan ez da emaitzarik ikusten, gizarte gaiak balizko errealtatea dira, ordenagailuetan dagoen zerbait besterik ez. Esan beharra dago guztia ez dela

hain iluna. Lan segurtasun eta higienearen arloan aurrerapen handiak izan dira EK mailan, GFEak oso paper garrantzitsua izan du, batez ere berregituraketan ondorioak samurtzerakoan.

Baina zenbateraino gauzatu dira Langileen Oinarritzko Eskubideen Gutuna edo 1990ko Gutun Soziala? Bi agiri hauen helburua 1993ko urtarilaren lehen ekin zitzaion Merkatu Bakarraren ondorioz sor zitekeen dumping soziala ekiditea zen. Horretarako, langile europarrei guttienezko eskubide batzuk onartzen dizkiete. Sindikalariek ezinbestekotzat jotzen dituzten neurri gehienak geldituta dauzka EK-ko Ministroen Kontseiluak. Eta zein gai dira horiek? Adibidez, lan atipikoa, mugaz gaindiko azpi-kontratazioa, enpresa batzorde europarrak, kontratu publikoetako klausula soziala, lan ordutegiaren antolaketa, etabar.

Egia da 1993 hasieratik hamaika kidek benetako gizarte politika bultzatzeko aukera dutela, gehiengo kualifikatuen bidez, baina gauza bat testu legalak dira, eta bestea, beroiek aplikatzeko borondate politikoa. Are gehiago, European enpleguaren egoera izugarriaren aurrean aldarrikatzen diren neurriak ikusita; hauek ez gaituzte baikorrak izatera bultzatzen.

«Hazkundera, lehiakortasuna eta enplegua» izeneko liburu zuria, «Gizarte Politika» liburu berdea eta baita enpleguaren aldeko hitzarmen europarraren asmoa, oraintxe lantzen ari diren hiru ekimen, hiritar europar gehienentzako bizi eta lan baldintza okerragotara daramaten norabideak adierazten dituzte, baztertzeara eta eskusio soziala hedatzen dutelarik.

Nola nahi dute lehiakortasuna eta enplegua hobetu? Oso bide errazak daude beren ustez: soldata izoztea, soldata-kostuak murriztea; lan merkatua malgutzea (hitz honek lanpostuak gero eta gehiago kolokan jartzeko joera izkutitzen du); gizarte segurantzaren defizitak laguntza sozialak kenduz eta guttieneko osasun serbitzuak eskainiz gaintzea —azkenean «osasuna izan nahi duenak ordain beza, eta ezin duenak, hor konpon» da leloa—; langile, langabe eta pentsionisten gaineko presio fiskala areagotzea... Ikus dezakegunez, guztia langile eta langabeen aurkako neurri andana da.

Enpresarietako erraztasunak besterik ez daude, inongo konpromisurik eskatzen ez duten opariak: soldata kostu murriztuak, egundoko abantaila fiskal eta zerga tikiagoak, langileak hartu eta kalera-eratzeko malgutasun handiagoa.

Guzti hau jaso arren, ez dute ezer ipini behar beren aldetik, ezta enplegua ez deusezteko borondatea ere (esan gabe doa enplegua sortzeaz ez dela hitzik egiten).

Hitzarmen bat lortu nahi dute, baina ez aberats eta pobreen artean, pobre eta behartsuenen artekoa baizik: finantza irabaziak ez dira ukitzen, ez eta sozietateen gaineko zerga ere. Europa eta estatu mailako hitzarmenaren mahaian soilik txi-roak daude, aberatsak falta dira; talde babestuei eta sektore publikoari ez zaie ezer eskatzen, langile eta langabeei baizik.

Baliteke nire iritziak zapore mingotsa uztea, baina langile eta Europako hiritar legez horixe sentitzen dut.

EKri eta estatu kideei gauza bat argi esan behar diegu: beren errezetek ez dute balio, gizartearen desoreka arrisku handia dator, demokrazia ere arriskuan dago langabeziaren hazkundera geratzen ez bada. Langileok daukagu egoera honi irtenbidea emateko interesik handiena, baina ez ditugu aspaldiko formula ezagunak onartuko, emaitza ez izateaz gain, diskriminatzailerak direlako, eta miseria eta gizarretik kanporatzea dakartelako.

Europa langileak kontutan izanda eraiki daiteke soilik, inoiz ez beren aurka.

EKri eta estatu kideei gauza bat argi esan behar diegu: beren errezetak ez dute balio, gizartearen desoreka handia dator, demokrazia ere arriskuan dago langabeziaren hazkundera geratzen ez bada.